

Rådhuset i Torshälla

Det nuvarande rådhuset vid det kullerstensbelagda Rådhusorget är det tredje i ordningen. Det första rådhuset var uppfört på torgets norra sida och finns med på Dahlbergs teckning i Svecia Aniqua et Hodierna från 1660. Där kan man se att det hade ett högt torn som reste sig över den övriga bebyggelsen.

När det rådhuset hade tjänat ut byggde man ett nytt på torgets västra sida mot kyrkan. Det rådhuset brann tyvärr upp vid den stora stadsbranden 1798. Dessbättre hann man rädda de flesta handlingarna, som förvarades i rådhuset. Förtjänsten att det värdefullaste blev bevarat kan tillskrivas borgmästaren Björnströms dotter, som med fast hand ledde räddningsarbetet.

Det skulle komma att dröja ända till 1833 innan ett nytt rådhus kunde tas i bruk. Det var den ny tillsatte borgmästaren Nicklas Levin, som såg till att Torshälla fick ett rådhus. Byggnaden innehåller ett stort rum den så kallade Rådhusalen, som användes av magistraten, rådstuverätten och från 1862 för stadsfullmäktiges sammanträden. Rådhusalen användes även till flickskola från 1859 fram till 1900 då den nya folkskolan togs i bruk.

Rummet används även för borgerliga vigslar och av caféet för slutna sällskap.

I Rådhusalen hänger två monumentala målningar av Uno Stallarholm, som skildrade hedniska offerbloten, "Midvinterblot" och "Våren". Målningarna var ursprungligen 1966 inköpta av Hembygdsföreningen för att hänga i restauranten Två byttor på Holmberget. Tavlorna var emellertid för stora för dessa lokaler och blev därför deponerade och placerades i Rådhusalen.

Ett rum var avdelat till borgmästarens arbetsrum. Den siste borgmästaren som hade sitt arbetsrum där var Tore Hellberg, som fram till kommunsammanslagningen 1971 tjänstgjorde som kommunalborgmästare. Borgmästarrummet är idag genom hembygdsföreningens försorg återställt efter en inventarielista från 1895 då Albin Edström var borgmästare. En kopia av Edström sitter nu på borgmästarens plats och utgör en av attraktionerna när man besöker rådhuset. De övriga två rummen har bland annat utnyttjats till sparbank fram till 1930-talet och för olika nämnder. I dag är det kaféerörelse i de rummen.

En sevärdhet är de två små häktena på 2,5 x 3,5 m i vindsvåningen. I de ouppvärmade häktena förvarades fångar med kortare straff som fylleri, men även årslånga straff som för tjyvnadsbrott, vilket bestraffades hårt. Fångarnas inskriptioner på väggarna vittnar om hur ofattbart svårt fångarna hade det. Det sägs att fyllerister som inte kunde gå i den branta och smala trappan, hissades upp till häktet med block och talja. Först 1895 byggdes det nya polishuset, som fanns kvar tills Nämndhuset byggdes 1954.

Tornuret, som är ett av Sveriges äldsta fungerande tornur monterades in 1837. Ursprungligen hade tornuret suttit i Strängnäs domkyrka, men hade bytts ut med ett modernare ur. Det gamla medeltida tornuret skänktes 1580 till Torshälla enligt ett gåvobrev utfärdat av hertig Karl.

Tornuret placerades i kyrkans höga torn där det hade svårt att fungera på grund av det instabila underlaget. År 1837 bestämde man att flytta över tornuret till rådhuset. Man renoverade och försåg urverket med två urtavlor. För att spara det unika tornuret är urverket igång endast under marknadsdagarna i september varje år. (Se separat art om tornuret)

Torshälla 2010-07-29

Bernt Pettersson